

Egy évtizede a Fertő tó körül

Tíz évvel ezelőtt, 2014 júniusában került sor arra a nemzetközi kapcsolatokon alapuló közös terepgyakorlatra, mely a németországi Schwäbisch Gmünd városában működő Pädagogische Hochschule Biológiai Tanszékének és az ELTE TÓK Természettudományi Tanszékének közreműködésében valósult meg.

Az évek során egyre összeszokottabbá vált a szervezők munkája, egyre kifinomultabb eszközöket tudtunk becsémpészni a közös munkába. A közös kerékpáros terepbejárások még közelebb hozták egymáshoz a terepgyakorlat résztvevőit.

Az idén mindkét Kar részéről fekete felhők gyülekeztek a terepgyakorlat megvalósíthatósága fölé: a német egyetem képviselői nyilatkoztak, hogy legnagyobb sajnálatukra nem tudják folytatni a közös munkát, részben az anyagi források hiányára, részben a hallgatók érdektelenségére hivatkozva. A TÓK részéről nagyon hasonló szituáció állt elő: már két éve nincsnek nappali tagozatos természettudományos műveltségi területű hallgatóink, a levelezősök ugyan érdeklődnének, de tanítási időszakban, munka mellett nem tudnak elszabadulni négy napra. Az anyagi források hiánya úgyszintén itt is súlyosbították a szituációt.

Viszont tanszéki demonstrátor hallgatóink lelkesedését látva arra az elhatározásra jutottam, hogy próbáljuk valahogy megmenti ezt a hasznos, és korábban igencsak népszerű lehetőséget azok számára, akik el szeretnék mélyedni a természet rejtelmeiben.

Úgy adódott, hogy idén az ELTE partnerintézményévé avanszált elő a Benkő István Református Általános Iskola és Gimnázium, ahol többek között egy bemutató iskolakert is működik. Az iskolában is akadnak lelkes diákok, akik a továbbtanulásuk végett biológia fakultációra járnak, és lelkesednek a természetért. Ekkor támadt az az ötletem, hogy mi lenne, ha a két intézmény érdeklődő tanulóit összekötnénk egymással. És ha már pedagógusképző intézményről van szó a TÓK esetében, adjunk egy lehetőséget a hallgatók kezébe, hogy kipróbálhassák mindazt, amit eddig tanultak. Így alakultak ki kétfős csapatok: egy mentor, azaz egy egyetemi hallgató, és egy mentorált, egy középiskolás diák.

Az ötletet az iskola igazgatója, Madarász Levente Igazgató Úr is jónak találta, és a Napsugár Alapítványon keresztül, az iskola 50%-ban támogatta a terepgyakorlat költségeit, amit ezúttal is hálásan köszönünk! E nélkül a támogatás nélkül a tizedik terepgyakorlat a Fertő tó környékén már nem valósulhatott volna meg!

Bízunk benne, hogy ez az új együttműködés meg tud gyökerezni, és a jövőben is tudjuk folytatni expedícióinkat.

De térjünk rá az idei (2024.05.22. – 05.25.) kalandjainknak a bemutatására:

1. nap

A terepgyakorlatot megelőzően, pünkösd hétfőjén a bizonytalan meteorológiai előrejelzéseket figyelve arra az elhatározásra jutottam, hogy idén nem a jól megszokott sátorozást fogjuk élvezni a mindenkori kempingünk területén, mivel Fertőszentmiklóson sikerült egy kiváló apartman szállást lefoglalnom a 10 fős csapat számára.

Itt szeretném bemutatni a csapat tagjait: Bábolnai Flóra, Biró Barnabás, Lénárt Emese, Sebesztha Áron (gimnáziumi tanulók), Bartos Cecília, Debreczeni Emilia, Kiss Bernadett, Várnai András Tamás (egyetemi hallgatók, demonstrátorok), valamint szervezőként és oktatóként a TÓK Természettudományi Tanszékéről Dr. Szurdoki Erzsébet és jómagam.

Az iskola két mikrobuszt is a rendelkezésünkre bocsátott: az egyikkel a tíz kerékpárt, a másikkal a túrázókat tudtuk szállítani. Az első napon elbicikliztünk a fertődi Esterházy-kastélyhoz, megnéztük kívülről az épületet, sétáltunk az angolparkban, megnéztük Joseph Haydn szobrát és növényeket határoztunk. Útközben mókusokat is láttunk, valamint sikerült megfognunk egy fürgé gyíkot és egy erdei siklót is. Innen áttekertünk Hegykőre, majd vissza a szállásra. A vacsorát követően az egyik csapat beszámolt: bemutatták a tájoló, a térkép és az analóg karóra nappal iránytűként való használatát.

Az első nap összesen 22 km-t tettünk meg.

Esterházy-kastély, Fertőd

Esterházy-kastély, angol kert (a háttérben tiszafa, bukszus)

Pár példa a megfigyelt fajokból:

Kis- és nagylevelű hárs

Mezei zsálya

Apró lucerna

Kakukkfű, fűszerként és gyógynövényként is használjuk

Indiai szamóca, mérgező, de hasonlít a szamócára

Tarka koronafürt

Szarvas kerep

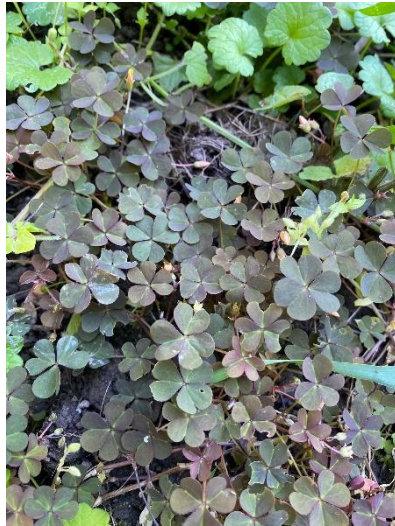
Lándzsás útifű

Libatop és kerek repkény

Madársóska

Csomós ebír

Illatos borjúpázsit

Boglárka és pimpó

Háztető moha, vizet öntöttünk rá és megfigyeltük, hogyan zöldül ki

Lucfenyő

Lonc, nagyon illatos volt

Fajismeret az Esterházy-kastély kertjében

Fürge gyík

Erdei sikló

Kilátás Hegykőről a szállás felé vezető úton, a háttérben az Alpok vonulatai

2. nap

A tanulmányi utunk 2. napjára időzítettük legnagyobb kirándulásunkat. Célunk a fertőrákosi kőfejtő volt. Ezen a napon 70 km-t tettünk meg, mely rendesen kifárasztotta lábainkat. Ettől függetlenül maradandó élmény volt számunkra.

A kőfejtő területén növényeket határoztunk, majd megnéztük a kőfejtőben a kiállítást. Visszafelé leereszkedtünk az ausztriai Mörbischbe, ahol a biciklivel együtt kompra szálltunk, és a Fertő tó túloldalán, Ilmichben értünk partot. Ott megpihentünk a strandon, majd hazafelé vettük az irányt. Közben megnéztük Európa egyetlen fehér (albínó) szamár rezervátumát, láttunk vörös vércsét, és egy madárlesből megtekinthettünk nyári ludakat és gólyatöcsöket is. Ezen a speciális élőhelyen egy érdekes ízeltlábúval és az életmódjával is megismerkedhettünk: a hangyalesővel.

Hazaérve a szállásunkra újabb bemutatóra került sor: megismerkedtünk a Fertő-táj geológiájával, majd egyik hallgatónk elmesélte a helyi legendákat.

Középkori pellengér Fertőrákoson

Fertőrákosi Kőfejtő

A lelkes csapat

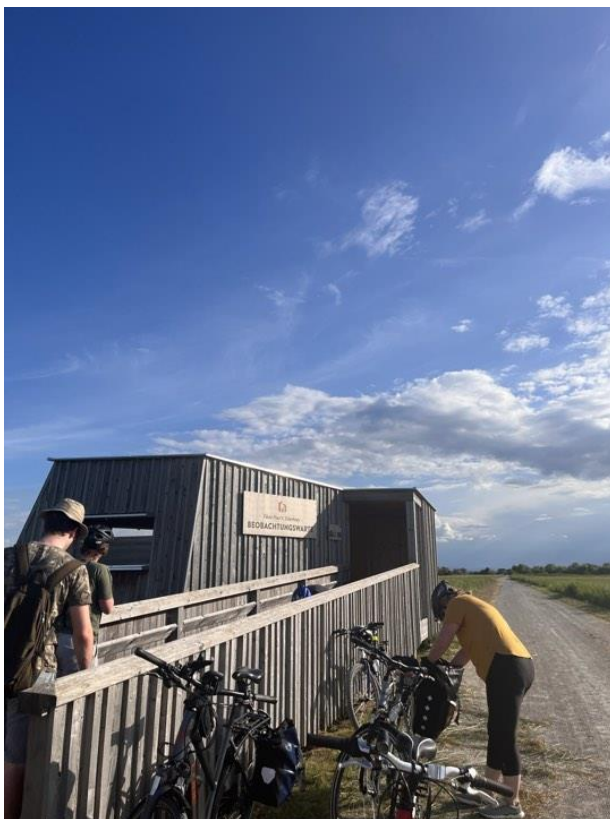
Részletek a kiállítás miocén korabeli állatvilágából

Kompozás Mörbischből Ilmicbe

Hangyaleső

Madárles 1.

Madárles 2.

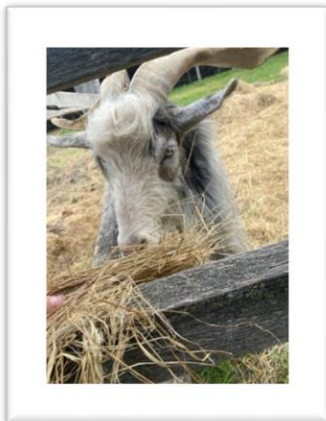
Kilátás a madárlesből

3. nap

A kirándulásunk harmadik napján reggel felkerekedtünk, és a bizonytalan időjárásra való tekintettel buszokkal mentük el a Fertő- Hanság Nemzeti Park látogatóközpontjaiba. Itt több állomást tekinthettünk meg.

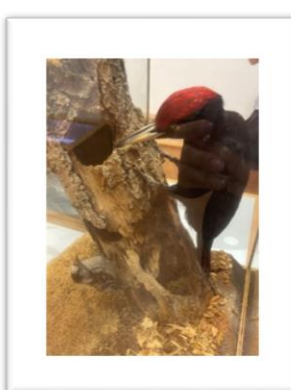
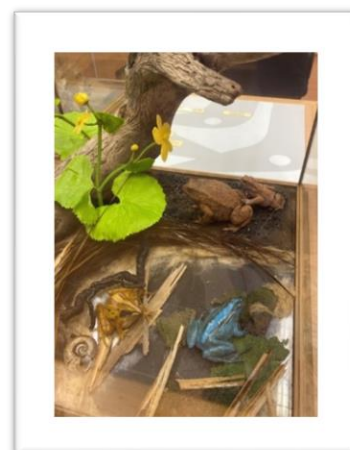
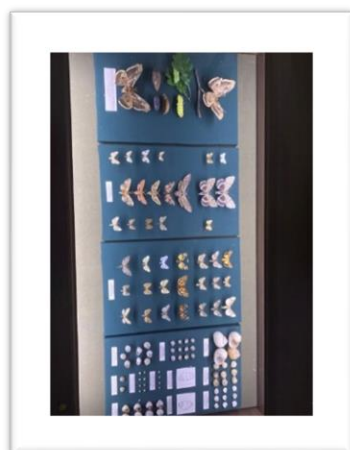
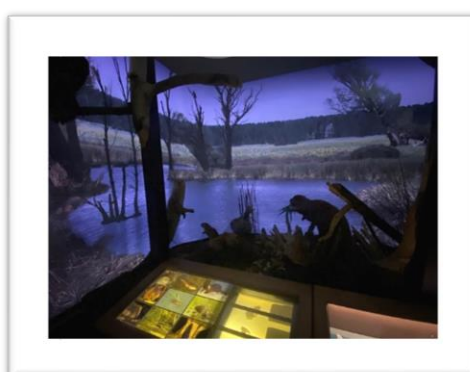
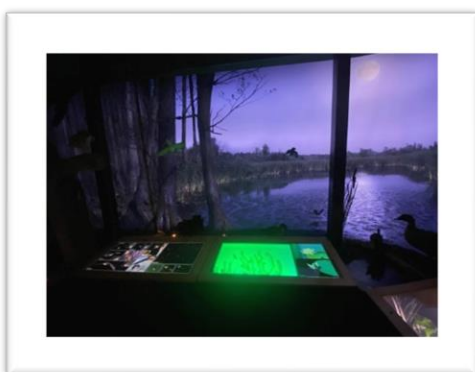
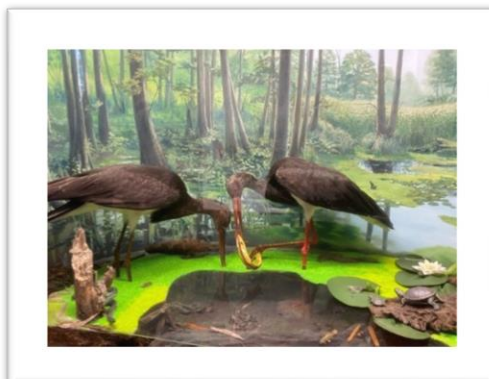
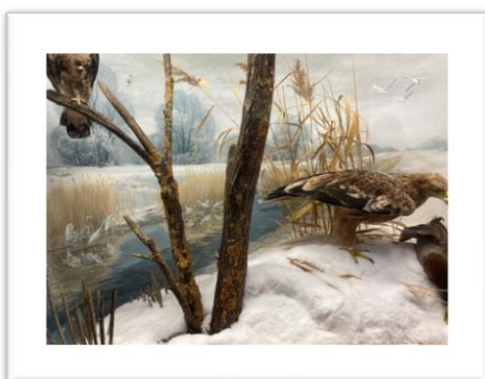
Az első állomáson, Lászlómajorban megismerkedhettünk a helyiek történelmével, a háziiparral, a halászáttal, a cukorrépa feldolgozással, nád-, gyep- és rétgazdálkodással. A helyi karámokban láthattunk: magyar szürkemarhát, magyar házibivalyt, rackajuhot, kecskét, cigáját, kondorszőrű mangalicát, házi majorságokat: tyúkot, kakast, gyöngytyúkot, libát, kacsát, pulykát.

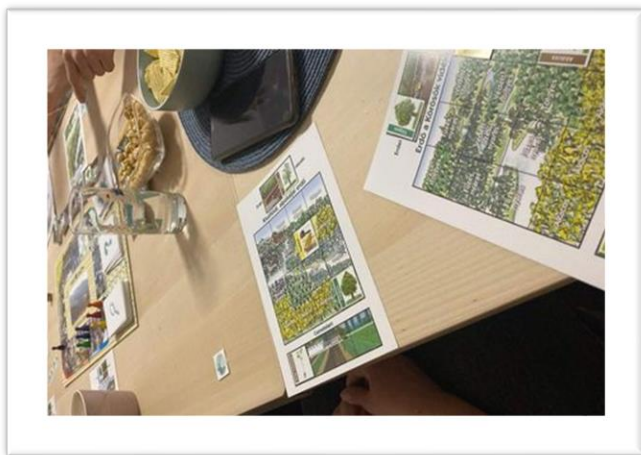

Ezután utunk következő megállója Öntésmajoron egy kiállítás volt. Elsősorban egy rövid természettudományi filmet nézhettünk meg a Fertő- Hanság vidékein élő állatokról. A film és a kiállítás megtekintését követően a maradék két csapat a látogatóközpont kertjében mutatta be interaktívan a legfontosabb tudnivalókat a Fertő tó és környékének növény- és állatvilágáról.

Pár kép a kiállításról:

Délután ellátogattunk a hegykői Sá-Ra Termálfürdőbe, itt mindenki kipihenhette fáradalmait. A napunkat egy társasjáték estével zártuk. Az „Erdőgazda” játék célja a természettudományi ismeretek fejlesztése.

Erdőgazda társasjáték

Jókedvű társasozás

4. nap

Utolsó napunkon korán keltünk, hogy mindenki nyugodtan összepakolhassa dolgait, elfogyasztottuk a reggelit, a buszokra felpakoltuk a bőröndöket és bicikliket, majd elhagytuk a szállást. Egyenesen Ausztriába indultunk, ahol az eredeti szálláshelynél, a kempingben hagytuk a buszokat. Kivettük a bicikliket, majd útra keltünk egyenesen a gyurgyalagok irányába. Útközben megcsodáltuk a kemping ürgepopulációját.

A továbbiakban a Fertő egy szikes területén álltunk meg, ahol a mentoráltaknak és a mentoroknak közös munkát kellett végezniük. A feladat az volt, hogy különböző színű növényeket kellett keresni, azokat meghatározni, és csapatonként kettőt bemutatni. A gyurgyalagoktól visszafele a közelgő vihar előtt bicikliztünk, ami csak egy kicsit áztatott el

bennünket. Visszaérkezve a buszokhoz, még indulás előtt, egy méltán megérdemelt fagyalatozással ünnepeltük meg, hogy az utolsó napon is sikerült mindenkinek letékernie az előírányzott 47 km-t.

Fehér, illetve színes növények gyűjtése

Gyűjtött növények, a csapatok bemutatott munkái alapján (a teljesség igénye nélkül):

Magyar szegfű:

Növények országa,
Zárwatermők törzse,
Valódi kétszikűek csoportja,
Szegfűvirágúak rendje,
Szegfűfélék családja,
Nemzetisége: Szegfű,
A magyarszegfűt kis méretű, 5
szirmú, élén rózsaszín, lilás virágáról
ismerhetjük meg könnyen.
Beporzását főként a lepkék végzik,
hiszen a virág színei nagyon vonzzák
őket.

Mezei varfű

Növények országa,
Zárvatermők törzse,
Valódi kétszikűek csoportja,
Mácsonyavirágúak rendje,
Loncfélék családja,
Nemzetisége: Varfű
Magas, felálló, lágyszárú évelő
növény. A népi gyógyászatban
bőrbetegségek, torokgyulladás,
köhögés kezelésére is használták.

Kakascímer

Növények országa,
Zárvatermők törzse,
Valódi kétszikűek csoportja,
Ajakosvirágúak rendje,
Vajvirágfélék családja,
Nemzetisége: Kakascímer
Egyéves félélősködő, gyökérparazita
növény. Lovak idegrendszerét
károsíthatja. Szélfúvás segítségével
szórja magvait.

Bólogató bogáncs

Növények országa,
Zárvatermők törzse,
Valódi kétszikűek csoportja,
Fészkesvirágúak rendje,
Őszirózsafélék családja,
Nemzetisége: Bogáncs
A legnagyobb virágú bogáncsfajta. A
nevét onnan kapta, hogy virága
lehajlik, mintha „bókolna”.
Szárzságtűrő, melegkedvelő
növény, a beporzó rovarok igen
kedvelik.

Kakukkfű

Növények országa,
Zárwatermők törzse,
Valódi kétszikűek csoportja,
Ajakosvirágúak rendje,
Árvacsalánfélék családja,
Nemzetisége: Thymus
Szárasságtűrő és fényigényes
növény, balzsamfűnek is
nevezik. A kakukkfűvet
előszeretettel használják
ételekhez fűszernövényként.

Gyurgyalagleszen

Közeledik az égiháború

A buszokkal Ausztriát elhagyva, egy csodás égi jelenség, egy szivárvány jelezte, hogy ez a táj, tíz év után is mindig visszavár bennünket!

Budapest, 2024. 06. 06.

Dr. Vitályos Gábor Áron
tanszékvezető egyetemi docens